

[Strona startowa](#) > [Formularz wyszukiwania](#) > [Lista wyników](#) > [Dokumenty](#)

Język dokumentu : ECLI:EU:C:2017:622

Wydanie tymczasowe

POSTANOWIENIE WICEPREZESA TRYBUNAŁU

z dnia 27 lipca 2017 r.(*)

Postępowanie w przedmiocie środka tymczasowego – Wniosek o zastosowanie środków tymczasowych – Wniosek o rozpoznanie inaudita altera parte – Dyrektywa 92/43/EWG – Dyrektywa 2009/147/WE – Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

W sprawie C-441/17 R

mającej za przedmiot wniosek o zastosowanie, na podstawie art. 279 TFUE i art. 160 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, środków tymczasowych, złożony w dniu 20 lipca 2017 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez C. Hermesa i K. Herrmann, działających w charakterze pełnomocników, strona skarżąca,

przeciwko

Rzeczypospolitej Polskiej,

strona pozwana,

WICEPREZES TRYBUNAŁU,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego M. Watheleta,
wydaje niniejsze

Postanowienie

We wniosku o zastosowanie środków tymczasowych Komisja Europejska wnosi do Trybunału o nakazanie Rzeczypospolitej Polskiej, aby w oczekiwaniu na wyrok Trybunału rozstrzygający sprawę co do istoty zaprzestała, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu, aktywnych działań gospodarki leśnej na siedliskach 91D0 – bory i lasy bagienne i 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz w drzewostanach ponadstuletnich na siedlisku grądu subkontynentalnego 9170 i na siedliskach dzięcioła biało-grzbiatego, dzięcioła trójpalczastego, sóweczki, włośчатки, trzmielajada, muchołówki małej, muchołówki białoszyjej i gołębia siniaka oraz na siedliskach chrząszczy saproksylicznych: zgniotka cynobrowego, ponurka Szneidera (*Boros schneideri*), konarka tajgowego, rozmiarza kolweńskiego (*Pytho kolwensis*), zagłębka bruzdkowanego (*Rhysodes sulcatus*) oraz bogatka wspaniałego (*Buprestis splendens*), jak również aby zaprzestała usuwania ponadstuletnich, martwych świerków oraz wycinki drzew w ramach zwiększonego etatu pozyskiwania drewna na obszarze PLC200004 Puszcza Białowieska (Polska) (zwanym dalej „obszarem Natura 2000 Puszcza Białowieska”), które to działania wynikają z decyzji Ministra Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 marca 2016 r. oraz § 1 pkt 2 i 3 decyzji nr 51 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 17 lutego 2017 r. (zwanej dalej „decyzją nr 51”).

Komisja wnosi także o zastosowanie na podstawie art. 160 § 7 regulaminu postępowania przed Trybunałem wyżej wymienionych środków tymczasowych przed przedstawieniem uwag przez stronę przeciwną ze względu na grożącą poważną i nieodwracalną szkodę dla siedlisk i integralności obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska.

Wnioski te zostały złożone w ramach skargi, na podstawie art. 258 TFUE, o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom, wniesionej przez Komisję w dniu 20 lipca 2017 r., zmierzającej do stwierdzenia, że Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom spoczywającym na niej:

na mocy art. 6 ust. 3 dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. 1992, L 206, s. 7 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 102), zmienionej dyrektywą Rady 2013/17/UE z dnia 13 maja 2013 r. (Dz.U. 2013, L 158, s. 193) (zwanej dalej „dyrektywą siedliskową”), poprzez zatwierdzenie w dniu 25 marca 2016 r. aneksu do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Białowieża i wdrożenie działań gospodarki leśnej w nim przewidzianych bez upewnienia się, że nie wpłynie to niekorzystnie na integralność obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska;

na mocy art. 6 ust. 1 dyrektywy siedliskowej, a także art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. 2009, L 20, s. 7), zmienionej dyrektywą 2013/17 (zwanej dalej „dyrektywą ptasią”), ponieważ nie ustanowiła koniecznych środków ochrony odpowiadających wymaganiom ekologicznym typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I i gatunków wymienionych w załączniku II do dyrektywy siedliskowej, a także ptaków wymienionych w załączniku I do dyrektywy ptasiej i regularnie występujących gatunków wędrownych niewymienionych w tym załączniku, dla których wyznaczono obszar mający znaczenie dla Wspólnoty i obszar specjalnej ochrony ptactwa obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska;

na mocy art. 12 ust. 1 lit. a) i d) dyrektywy siedliskowej, ponieważ nie zapewniła ścisłej ochrony chrząszczy saproksylicznych [zgniotek cynobrowy (*Cucujus cinnaberinus*), bogatek wspaniały (*Buprestis splendens*), konarek tajgowy (*Phryganophilus ruficollis*), rozmiarz kolweński (*Pytho kolwensis*)] wymienionych w lit. a) załącznika IV do tej

dyrektywy, to jest nie zapewniła skutecznego zakazu ich celowego zabijania, niepokojenia oraz pogarszania stanu lub niszczenia terenów ich rozrodu w Nadleśnictwie Białowieża; oraz

na mocy art. 5 lit. b) i d) dyrektywy ptasiej, ponieważ nie zapewniła ochrony gatunków ptactwa określonych w art. 1 dyrektywy ptasiej, w tym przede wszystkim dzięcioła białogrzbietego (*Dendrocopos leucotos*), dzięcioła trójpalczastego (*Picoides tridactylus*), sóweczki (*Glaucidium passerinum*) i włośchatki (*Aegolius funereus*), czyli nie zapewniła, aby nie były zabijane ani płoszone w okresie lęgowym i wychowu młodych, a ich gniazda lub jaja nie były umyślnie niszczone, uszkodzane lub usuwane w Nadleśnictwie Białowieża.

Okoliczności powstania sporu i argumentacja Komisji

Z wniosku o zastosowanie środków tymczasowych wynika, że decyzją z dnia 13 listopada 2007 r. Komisja zatwierdziła wyznaczenie obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieńska zgodnie z art. 4 ust. 2 akapit trzeci dyrektywy siedliskowej jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty ze względu na występujące tam siedliska przyrodnicze oraz siedliska gatunków zwierząt i ptaków. Obszar ten stanowi równocześnie obszar specjalnej ochrony ptaków wyznaczony zgodnie z dyrektywą ptasią.

Obszar Natura 2000 Puszcza Białowieńska jest jednym z najlepiej zachowanych lasów naturalnych w Europie, charakteryzującym się dużymi ilościami martwego drewna oraz starodrzewów, w szczególności drzewostanów stuletnich. Występują w nim bardzo dobrze zachowane siedliska naturalne o znaczeniu priorytetowym w rozumieniu załącznika I do dyrektywy siedliskowej, takie jak bory i lasy bagienne (kod Natura 2000 91D0) oraz łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (kod Natura 2000 91E0), a także inne siedliska mające znaczenie dla Wspólnoty, m.in. grąd subkontynentalny (kod Natura 2000 9170).

Ze względu na dużą ilość martwego drewna, które jest cechą charakterystyczną lasu naturalnego w przeciwieństwie do lasów gospodarczych, na obszarze lasu takiego jak obszar Natura 2000 Puszcza Białowieńska występuje wiele gatunków chrząszczy saproksylicznych, takich jak zgniotek cynobrowy (*Cucujus cinnaberinus*), ponurek Schneidera (*Boros schneideri*), bogatek wspaniały (*Buprestis splendens*), konarek tajgowy (*Phryganophilus ruficollis*), rozmiarz kolweński (*Pytho kolwensis*) i zagłębek bruzdkowany (*Rhysodes sulcatus*), wymienionych w załączniku II i w lit. a) załącznika IV do dyrektywy siedliskowej, a także między innymi gatunki ptaków z załącznika I do dyrektywy ptasiej, których siedliska stanowi posusz świerkowy, w tym świerki zasiedlone przez kornika drukarza, takie jak dzięcioł białogrzbiety (*Dendrocopos leucotos*), dzięcioł trójpalczasty (*Picoides tridactylus*), sóweczka (*Glaucidium passerinum*) i włośchatka (*Aegolius funereus*). Ze względu na jej walory przyrodnicze Puszcza Białowieńska znajduje się również na liście Światowego Dziedzictwa Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO).

Powołując się na gradację kornika drukarza (*Ips typographus*) Minister Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdził w dniu 25 marca 2016 r. aneks do planu urządzenia lasu z 2012 r. (zwany dalej „aneksem z 2016 r.”) zezwalający na trzykrotne powiększenie etatu pozyskiwania drewna w lasach Nadleśnictwa Białowieża, to jest z 63 471 m³ do 188 000 m³ w latach 2012–2021, jak też na stosowanie działań aktywnej gospodarki leśnej na obszarach dotychczas wyłączonych z zakresu interwencji, takich jak cięcia sanitarne, zalesiania i odnowienia.

Po wydaniu decyzji nr 51 przystąpiono do usuwania suchych drzew oraz drzew zasiedlonych kornikiem drukarzem na około 34 000 z 63 147 ha, na których rozciąga się obszar Natura 2000 Puszcza Białowieńska.

Według Komisji naukowcy i organizacje ekologiczne szacują, że wyżej wymienione działania gospodarki leśnej oddziałują negatywnie na zachowanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków zwierząt i ptaków, dla których zachowania obszar Natura 2000 Puszcza Białowieńska został wyznaczony. Ze względu na trwającą wycinkę drzew – pomimo protestów i apeli, w tym apelu Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO z dnia 5 lipca 2017 r. – Komisja postanowiła złożyć niniejszy wniosek o zastosowanie środków tymczasowych.

Komisja podnosi w szczególności w pierwszej kolejności, że zintensyfikowana wycinka drzew (głównie świerków) zasiedlonych przez kornika drukarza (posusz czynny), usuwanie zamierających lub martwych drzew stojących oraz stuletnich lub starszych drzewostanów na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieńska oraz zalesianie na podstawie aneksu z 2016 r. są niezgodne z art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej.

W szczególności władze polskie nie upewniły się zgodnie z najlepszą wiedzą naukową w tej dziedzinie, że załącznik z 2016 r. nie będzie miał negatywnego wpływu na integralność rozpatrywanego obszaru. Działania gospodarki leśnej takie jak wycinki drzew, w tym starodrzewów, usuwanie zamierających i martwych drzew, zalesianie pokrywają się bowiem z potencjalnymi zagrożeniami dla siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków wymienionych w pkt 5 niniejszego postanowienia. Natomiast działalność kornika drukarza, a mianowicie zasiedlanie świerków i jego gradacja nie zostały uznane za zagrożenie dla tych siedlisk, podczas gdy, wręcz przeciwnie, to usuwanie zasiedlanych przez kornika drukarza świerków stanowi zagrożenie dla siedlisk sóweczki, włośchatki i dzięcioła trójpalczastego.

W drugiej kolejności zdaniem Komisji zintensyfikowane wdrażanie działań gospodarki leśnej na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieńska jest niezgodne z art. 6 ust. 1 dyrektywy siedliskowej i art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy ptasiej, gdyż uniemożliwia, a wręcz niweczy, przyjęcie środków ochrony siedlisk przyrodniczych przewidzianych w załączniku I do dyrektywy siedliskowej, posiadających kody Natura 2000 91E0, 91D0 i 9170, i gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II do tej dyrektywy, a mianowicie sześć gatunków chrząszczy saproksylicznych: zgniotek cynobrowy (*Cucujus cinnaberinus*), ponurek Schneidera (*Boros schneideri*), bogatek wspaniały (*Buprestis splendens*), rozmiarz kolweński (*Pytho kolwensis*), zagłębek bruzdkowany (*Rhysodes sulcatus*) oraz konarek tajgowy (*Phryganophilus ruficollis*), a także gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do dyrektywy ptasiej, takich jak dzięcioł białogrzbiety, dzięcioł trójpalczasty, sóweczka i włośchatka.

W tym względzie Komisja twierdzi, że wspomniane działania gospodarki leśnej w oczywisty sposób stoją w sprzeczności z działaniami ochronnymi dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieńska. W szczególności zastosowanie działań aktywnej gospodarki leśnej, takich jak wycinka, cięcia sanitarne, zalesiania, na siedliskach, których zachowanie stanu ochrony wyraźnie wyklucza takie działania, uznając je za potencjalne zagrożenia, przeczy działaniom ochronnym

polegającym na „wyłączeniu z działań gospodarczych”, „wyłączeniu z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat”, „ochronie drzew martwych”, a także „pozostawieniu wszystkich ponadstuletnich, martwych świerków do całkowitej mineralizacji”. Tymczasem planowany teren aktywnych działań gospodarki leśnej będzie się pokrywał z powierzchnią stuletnich i starszych drzewostanów i siedliskami chrząszczy saproksylicznych, przede wszystkim zgniotka cynobronowego i ponurka Schneidera (*Boros schneideri*). Również zwiększenie w okresie do roku 2021 pozyskania drewna i związane z tym cięcia w drzewostanach, które powinny być wyłączone z wszelkich działań, stoją w sprzeczności z działaniami ochronnymi i uniemożliwiają ich skuteczne wdrażanie.

W trzeciej kolejności zdaniem Komisji intensywne wycinka, usuwanie zasiedlonych przez kornika drukarza świerków oraz ponowne zalesianie zrębów nie powstrzymują procesów pogarszania się stanu okazów chrząszczy saproksylicznych objętych ścisłą ochroną [to jest zgniotka cynobronowego (*Cucujus cinnaberinus*), bogatka wspaniałego (*Buprestis splendens*), konarka tajgowego (*Phryganophilus ruficollis*) oraz rozmiarza kolweńskiego (*Pytho kolwensis*)] wymienionych w lit. a) załącznika IV do dyrektywy siedliskowej, które żyją w martwych lub obumarłych świerkach. Przeciwnie, przyczyniają się one do pogarszania i niszczenia ich siedlisk i zabijania okazów, co stanowi uchybienie art. 12 ust. 1 lit. a) i d) tej dyrektywy.

W czwartej i ostatniej kolejności Komisja podnosi, że działania wdrażające aneks z 2016 r. i decyzję nr 51 nie zapewniają skutecznej ochrony ptaków objętych załącznikiem I do dyrektywy ptasiej, takich jak dzięcioła białogrzbietego, dzięcioła trójpalczastego, sóweczki i włośchatki, i nie zapobiegają, a wręcz mogą powodować umyślne niszczenie lub uszkodzenie ich gniazd i jaj oraz ich płożenie szczególnie w okresie lęgowym wbrew zakazom wymienionym w art. 5 lit. b) i d) tej dyrektywy.

W przedmiocie wniosku o rozpoznanie inaudita altera parte

Ponieważ Rzeczpospolita Polska nie miała na tym etapie postępowania sposobności przedstawienia uwag w przedmiocie wniosku Komisji o zastosowanie środków tymczasowych, nie jest obecnie możliwe stwierdzenie, czy Komisja wykazała w stopniu dostatecznym, zarówno co do prawa, jak i okoliczności faktycznych, zasadność tego wniosku.

Jednakże, zgodnie z art. 160 § 7 regulaminu postępowania sędzia orzekający w przedmiocie środków tymczasowych może tymczasowo uwzględnić wniosek o zastosowanie środka tymczasowego przed przedstawieniem uwag przez stronę przeciwną. Decyzja ta może następnie zostać zmieniona lub uchylona, również z urzędu.

W niniejszym wypadku należy stwierdzić przede wszystkim, że argumenty podniesione przez Komisję nie wydają się bezpodstawne, w związku z czym nie można wykluczyć, że aktywne działania gospodarki leśnej trwające na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieska stanowią naruszenie dyrektywy siedliskowej i dyrektywy ptasiej. W świetle informacji przedstawionych na tym etapie postępowania nie można bowiem z góry wykluczyć, że obszar ten powinien podlegać ochronie na podstawie tych dyrektyw i że wspomniane działania nie spełniają wymagań ochrony wynikających z tych dyrektyw (zob. analogicznie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 18 kwietnia 2007 r., Komisja/Polska, C-193/07 R, niepublikowane, EU:C:2007:218, pkt 11).

Następnie nie można również wykluczyć, że zastosowanie wnioskowanych środków ma pilny charakter. Zdaniem Komisji bowiem rozpatrywane działania gospodarki leśnej prowadzą do trwałego uszkodzenia i zniszczenia naturalnych siedlisk, takich jak lasy łęgowe, bory i lasy bagienne oraz grąd subkontynentalny, oznaczonych odpowiednio kodami Natura 2000 91E0, 91D0 i 9170 w załączniku I do dyrektywy siedliskowej, a także siedlisk gatunków zwierząt chronionych ujętych w załączniku II i w lit. a) załącznika IV do dyrektywy siedliskowej, takich jak chrząszcze saproksyliczne, a także gatunków ptaków ujętych w załączniku I do dyrektywy ptasiej, między innymi dzięcioła trójpalczastego, dzięcioła białogrzbietego, sóweczki i włośchatki.

Zniszczenia te mają charakter poważnej i nieodwracalnej szkody. Szkada spowodowana wskutek wycinek i usuwania starych drzewostanów oraz posuszu, w tym stojących umierających drzew, jest bowiem nieodwracalna, gdyż nie jest możliwe późniejsze przywrócenie na obszarach dotkniętych tymi działaniami ich pierwotnego stanu. Kontynuowanie tych działań na wspomnianych siedliskach grozi spowodowaniem trwałych zmian w strukturze i funkcjach dotkniętych drzewostanów na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieska, a przez to w chronionych siedliskach, które nie będą mogły być przywrócone do ich poprzedniego stanu wskutek odszkodowania lub innych form rekompensaty. Działania te ze względu na ich zakres i intensywność prowadzą do nieodwracalnego przekształcenia lasu o charakterze naturalnym w las gospodarczy, niosąc ze sobą niebezpieczeństwo utraty siedlisk rzadkich gatunków, w tym wielu rzadkich i silnie zagrożonych wyginięciem chrząszczy, które są relikdami lasów pierwotnych.

W końcu nie wydaje się, by zastosowanie wnioskowanych środków do czasu ogłoszenia postanowienia, które zakończy niniejsze postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych, mogło poważnie zagrozić celowi rozpatrywanych środków krajowych.

Zostały one bowiem podjęte dla zwalczania gradacji kornika drukarza na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieska.

Komisja przedstawiła tymczasem informacje niepozbawione w sposób oczywisty znaczenia, zmierzające do wykazania, że z jednej strony gradacja kornika drukarza nie stanowi zagrożenia dla stanu ochrony siedlisk na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieska, z drugiej zaś – zwalczanie kornika drukarza w drodze wycinek drzewostanów i usuwania świerków nim zasiedlonych nie jest działaniem ochronnym dla tego obszaru, podczas gdy dla siedlisk włośchatki (*Aegolius funereus*), sóweczki (*Glaucidium passerinum*) i dzięcioła trójpalczastego (*Picoides tridactylus*) usuwanie opanowanych przez kornika drukarza ponadstuletnich świerków stanowi zagrożenie.

Ponadto Komisja zwraca uwagę, że według stanu wiedzy naukowej gradacja kornika drukarza są naturalnym elementem dynamiki starodrzewów z udziałem świerka.

W tych okolicznościach w świetle zasady ostrożności niezbędne jest w interesie prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości nakazanie Rzeczypospolitej Polskiej zawieszenia, z wyjątkiem sytuacji zagrażających

bezpieczeństwu publicznemu, prowadzenia działań gospodarki leśnej aż do chwili ogłoszenia postanowienia, które zakończy niniejsze postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych.

Z powyższych względów wiceprezes Trybunału postanawia, co następuje:

Rzeczpospolita Polska zaprzestanie, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu, niezwłocznie i do czasu ogłoszenia postanowienia, które zakończy niniejsze postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych:

aktywnych działań gospodarki leśnej na siedliskach 91D0 – bory i lasy bagienne i 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz w drzewostanach ponadstuletnich na siedlisku grądu subkontynentalnego 9170, a także na siedliskach dzięcioła biało-grzbieczonego, dzięcioła trójpalczastego, sóweczki, włośчатки, trzmiełojada, muchołówki małej, muchołówki białoszywej i gołębia siniaka oraz na siedliskach chrząszczy saproksylicznych: zgniotka cynobrowego, ponurka Szeidera (*Boros schneideri*), konarka tajgowego, rozmiarza kolweńskiego (*Pytho kolwensis*), zagłębka bruzdkowanego (*Rhysodes sulcatus*) oraz bogatka wspaniałego (*Buprestis splendens*), i

usuwania ponadstuletnich, martwych świerków, a także wycinki drzew w ramach zwiększonego etatu pozyskiwania drewna na obszarze PLC200004 Puszcza Białowieska (Polska),

które to środki wynikają z decyzji Ministra Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 marca 2016 r. oraz § 1 pkt 2 i 3 decyzji nr 51 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 17 lutego 2017 r.

Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Sporządzono w Luksemburgu w dniu 27 lipca 2017 r.

Sekretarz Wiceprezes

A. Calot Escobar A. Tizzano

* Język postępowania: polski.